

معاملات بورس اوراق بهادار

تالیف
یزدکن علی محمدی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۹

سرشناسه	: گل محمدی، یزدان، ۱۳۶۲-
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: معاملات بورس اوراق بهادار / تألیف یزدان گل محمدی ؛ ویراستار حمزه ملکی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹۴۷۶-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۳۵.
موضوع	: بورس — ایران
موضوع	: Stock exchanges -- Iran
موضوع	: بورس — قوانین و مقررات — ایران
موضوع	: Stock exchanges -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: اوراق بهادار — ایران
موضوع	: Securities -- Iran
موضوع	: کارگزاران بورس — ایران
موضوع	: Stockbrokers -- Iran
شناسه افزوده	: ملکی، حمزه، ۱۳۶۷ - ویراستار
رده بندی کنگره	: ۳۷۲ / ۲
رده بندی دیویی	: ۳۶۲۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۲۰۰۲۶
وضعیت رکورد	: فیبا

انتشارات قانون یار

معاملات بورس اوراق بهادار

تألیف: یزدان گل محمدی

ویراستار: حمزه ملکی

ناشر: قانون یار

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۹

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۴۷۶-۲

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۱
فصل اول.....	۱۵
کلیات.....	۱۵
بخش اول: بررسی و شناخت واژه بورس به زبان ساده.....	۱۵
بند اول: مفهوم بورس اوراق بهادار.....	۱۶
بند دوم: تاریخچه بورس در دنیا.....	۲۰
بخش سوم: بررسی تحلیلی تاریخچه بورس در قوانین ایران.....	۲۳
بخش سوم: بررسی اوراق بهادار و بازارهای آن و فرآیند معاملات بورسی.....	۲۸
بند اول: ارکان بورس اوراق بهادار.....	۲۸
بند دوم: شورای عالی بورس.....	۲۹
بند سوم: سازمان بورس اوراق بهادار.....	۳۱
بند چهارم: جایگاه بورس اوراق بهادار در سیستم کنونی.....	۳۲
بخش چهارم: بررسی و تبیین حقوقی بازارهای بورس اوراق بهادار.....	۳۵
بند اول: بازار سهام.....	۳۵
بند دوم: بازار اولیه.....	۳۵
بند سوم: بازار ثانویه.....	۴۶
بخش پنجم: فرآیند و روال انجام معاملات بورسی.....	۴۹
بند اول: تحلیل حقوقی معاملات بورسی.....	۴۹
بند دوم: مکانیزم معاملات بورسی.....	۵۱
بند سوم: دریافت کدها معاملاتی بورس.....	۵۱
بند چهارم: عملکرد کارگزاران در انجام معامله.....	۵۲
بند پنجم: کارمزد کارگزاران.....	۵۵
بند ششم: اعلان قطعیت یا بطلان معاملات.....	۵۶

فصل دوم ۵۹

ماهیت و ویژگی های معاملات بورس اوراق بهادار ۵۹

بخش اول: بررسی معاملات بورس اوراق بهادار در قالب عقود معین ۵۹

بند اول: عقد بیع ۵۹

بخش دوم: تحلیل ماهیت حقوقی معاملات اوراق بهادار در قالب عقد بیع ۶۳

بخش سوم: تحلیل ماهیت حقوقی معاملات اوراق بهادار در قالب عقد صلح ۶۶

بخش چهارم: تبیین حقوقی معاملات بورس اوراق بهادار در قالب عقود آزاد ۶۸

بخش پنجم: ماهیت معاملات بورس در قالب عقد آزاد ۷۱

بخش ششم: خصوصیات و ویژگی های معاملات بورسی ۷۲

بند دوم: آثار رضای با تشریفاتی بودن معامله ۷۳

بند سوم: ماهیت معاملات بورسی از لحاظ تشریفاتی یا رضایی ۷۴

بخش هفتم: لزوم یا جواز معاملات در بورس اوراق بهادار ۷۶

بند اول: تعریف لزوم و جواز ۷۶

بند دوم: ماهیت معاملات سهام از حیث لزوم و جواز ۷۷

فصل سوم ۷۹

بررسی و واکاوی حقوقی شرایط انعقاد و آثار حاکم بر معاملات بورس اوراق بهادار ۷۹

بخش اول: ضوابط حاکم بر معاملات بورس اوراق بهادار ۷۹

بند اول: شرایط انعقاد معاملات بورسی ۷۹

بند دوم: مراحل و چگونگی انجام معاملات ۸۰

بند سوم: لزوم انعقاد معاملات در بازار بورس ۸۲

بند چهارم: الزام به استفاده از کارگزاران ۸۳

بند پنجم: ماهیت حقوقی عمل کارگزاران در انجام معاملات بورسی ۸۴

بخش دوم: بررسی ماهیت حقوقی کارگزاری بورس تحت عنوان دلالتی ۸۷

بخش سوم: فاکتورهای اشتراکی و افتراقی بین دلالتی و کارگزاری بورس ۹۲

بخش چهارم: بررسی ماهیت حقوقی کارگزاری بورس تحت عنوان حق العمل کاری.....	۹۵
بخش پنجم: فاکتورهای اشتراکی و افتراقی بین حق العمل کاری و کارگزاری بورس.....	۹۹
بخش ششم: بررسی ماهیت حقوقی کارگزاری بورس تحت عنوان عاملی.....	۱۰۲
بخش هفتم: بررسی ماهیت خاص کارگزاری بورس.....	۱۰۵
بخش نهم: ممنوعیت معامله اوراق بهادار با استفاده از اطلاعات پنهانی.....	۱۰۸
بخش دهم: اختیارات سازمان بورس در تعیین آثار و احکام معاملات بورسی.....	۱۱۱
بند اول: مباحث کلی اولیه در مورد اختیارات خاص این نهاد.....	۱۱۱
بند دوم: اختیارات شورا و سازمان در تعیین احکام و آثار معاملات سهام.....	۱۱۳
بخش یازدهم: تبیین آثار معاملات بورس اوراق بهادار.....	۱۱۳
بند اول: شناخت کلی آثار قراردادهای.....	۱۱۳
بند دوم: آثار قرارداد بازن طرفیه معامله.....	۱۱۴
بند سوم: آثار قرارداد نسبه به اشخاص ثالث.....	۱۱۸
بند چهارم: تعهد به نفع ثالث.....	۱۱۹
بند پنجم: معامله فضولی.....	۱۲۴
بند ششم: قرارداد جمعی.....	۱۳۰
بخش دوازدهم: اثر حقوقی معاملات بورس اوراق بهادار.....	۱۳۲

منابع و مآخذ.....	۱۳۵
-------------------	-----

پیشگفتار

شاید برای شما هم این سوال پیش آمده است که بورس چیست؟ واژه بورس کلمه‌ای فرانسوی است و معنای آن در زبان فرانسه کیف پول می‌باشد. تاریخچه پیدایش واژه بورس به قرن پانزدهم میلادی بازمی‌گردد. در آن زمان، بازرگانان و کسبه شهری به نام بورژوا Bruges در شمال غربی بلژیک، در میدانی به نام تربورس TerBeurze در مقابل خانه بزرگ زاده‌ای به نام واندر بورس جمع می‌شدند و خرید و فروش کالاهای خود بر اساس حراج می‌پرداختند. از آن تاریخ به بعد مکان‌هایی که مردم در آنجا به حراج کالا مبادرت می‌کردند و به تدریج شکل توسعه یافته‌تر و مسقف به خود گرفت، بورس می‌گفتند. برای شناخت و فهمیدن این موضوع که واقعا بورس چیست و آشنایی بیشتر با آن بر اساس از بازار و تعریف آن شروع کنیم. در یک تعریف ساده، می‌توان گفت:

✓ بازار مکانی است که در آن خرید و فروش صورت می‌گیرد.

✓ ساده‌تر این است که بگوییم هرگاه شرایطی فراهم شود که بین خریدار و فروشنده رابطه برقرار شود و معامله‌ای صورت پذیرد بازار تشکیل شده است.

✓ این شرایط می‌تواند مکان خاصی یا شبکه‌ای ارتباطی مثل اینترنت باشد.

✓ در بازارها به طور کلی دو نوع دارایی، دارایی‌های واقعی و دارایی‌های مالی، مورد معامله قرار می‌گیرند.

دارایی‌های واقعی همان دارایی‌های فیزیکی هستند (مثل زمین، ساختمان و انواع کالا مانند ماشین، لوازم خانگی و ...) و دارایی‌های مالی و دارایی‌های کاغذی و بهتر بگوییم اسنادی هستند، مثل سهام و اوراق مشارکت.